

Sivistysltk 16.6.2016

KOULURETKET JA LEIRIKOULUT NILAKAN YHTENÄISKOULUSSA

Sivistysltk
68 §

Opetushallitus on 25.5.2016 päivittänyt ohjeet perusopetuksessa järjestettäviin kouluretkiin ja leirikouluihin.

Suomen perustuslain (731/1999) 16 §:n mukaan jokaisella on oikeus maksuttomaan perusopetukseen. Perusopetuksen maksuttomuudessa on kyse subjektiivisesta oikeudesta, ei periaatteesta. Maksuttomuus tarkoittaa sitä, että opetuksesta ei saa aiheutua oppilaalle kustannuksia. Perustuslaki sisältää myös säännökset yhdenvertaisuudesta ja kieltää ihmisten asettamisen eri asemaan ilman hyväksyttävää perustetta (6 §). Taloudellisesta asemasta riippumatta kaikilla lapsilla on oikeus perusopetuslaissa tarkoitettuun opetukseen.

Perusopetusta koskevat säädökset edellyttävät, että opetuksen järjestäjä laatii ja hyväksyy perusopetusta varten opetussuunnitelman. Opetuksen järjestäjän velvollisuutena on myös laatia opetussuunnitelmaan perustuva vuotuinen suunnitelma, jossa määrätään muun muassa opetustunneista, työajoista, opetuksen yhteydessä annettavasta muusta toiminnasta ja koulun ulkopuolella annettavasta opetuksesta. Opetuksen käsite kattaa näin myös kaikki koulun työaikana toteutetut ja vuotuisen suunnitelmaan kirjatut retket, vierailut ja muun vastaavan koulun ulkopuolella tapahtuvan toiminnan. Ne ovat yhdenvertaista koulun toimintaa muun opetuksen kanssa, joten niiden tulee olla oppilaalle maksuttomia, kuten lainsäädäntö edellyttää.

Opetuksen järjestäjä – useimmiten kunta - saa valtionosuutta opetustoimen käyttökustannuksiin. Koulujen opetussuunnitelman ja vuotuisen suunnitelman mukaisen retki- ja vierailutoiminnan järjestämisestä aiheutuneet kuljetus- ja pääsymaksukulut ovat osa kunnan opetustoimen kustannuksia. Ylläpitäjän päätösvallassa on siis osoittaa kouluille taloudellisten edellytystensä puitteissa resurssit retkiä, leirikouluja ja vierailuja varten.

Keväällä 2015 annetussa eduskunnan apulaisoikeusasiamiehen kanteluratkaisussa (Dnro 3535/4/14) todetaan, että oppilaan opetusryhmää voidaan muuttaa myös kesken leirikoulun, mutta siitä aiheutuvia kustannuksia ei voida maksuttoman perusopetuksen piirissä periä oppilaan huoltajilta. Samoin kesken leirikoulun oppilaan palauttamisesta perittävää maksua voidaan pitää myös ylimääräisenä kurinpidollisena seuraamuksena, mistä syystä maksua ei voida määrätä. Maksusta ei voida myöskään sopia oppilaan tai tämän huoltajan kanssa.

Koulun opintokäyntejä ja -retkiä, leirikouluja sekä opetukseen liittyviä tapahtumia voidaan tukea oppilaiden ja huoltajien yhteisesti keräämillä varoilla. Varojen keruun tulee olla oppilaille ja huoltajille vapaaehtoista.

Jokaisella oppilaalla tulee olla mahdollisuus osallistua koulun opetussuunnitelman ja siihen perustuvan vuotuisen suunnitelman

mukaiseen toimintaan huolimatta siitä, onko hän tai hänen huoltajansa osallistunut varojen keräykseen.

Rahankeräyslain (255/2006) mukaan rahankeräyslupaa ei tarvita päiväkodin ryhmän, koululuokan tai vakiintuneen opinto- tai harrasteryhmän suorittamaan rahankeräykseen, jos rahankeräyksen toimeenpanoon liittyvistä tehtävistä vastaa täysivaltainen henkilö. Rahaa saadaan kerätä päiväkodin ryhmän, koululuokan, opinto- tai harrasteryhmän, päiväkodin, koulun tai muiden tahojen järjestämissä tilaisuuksissa, jos kerätyt varat käytetään opiskelun tai harrastustoiminnan edistämiseen (5 §:n 2 momentti). Myöskään varojen hankkiminen päiväkodin ryhmän, koululuokan tai vakiintuneen opinto- tai harrasteryhmän opiskelun tai harrastustoiminnan edistämiseksi ei edellytä keräämiseltä rahankeräyslaissa edellytettyä yleishyödyllisyyttä (6 §:n 2 momentin 2-kohta). Lisää tietoa rahankeräykseen liittyvistä säännöksistä on saatavilla esimerkiksi poliisihallinnon kotisivuilta.

Huoltajien suorittama varojenkeruu voi tapahtua itsenäisesti siten, että koulu ei ole keruussa mukana lainkaan. Tällöin huoltajat suunnittelevat ja toteuttavat varojen keruun itse ja päättävät, miten varat annetaan oppilaiden toimintaa varten. Varojen käytön periaatteet on kuitenkin hyvä selkeyttää heti alussa koulun kanssa neuvotellen, sillä valmistautuminen esimerkiksi leirikouluhankkeisiin saattaa kestää useamman vuoden. Huoltajien varojenkeruu voi tapahtua myös yhteistyössä koulun kanssa, jolloin huoltajat ja koulu yhdessä päättävät varojen keruun ja käytön periaatteista. Molemmissa tapauksissa koulu kuitenkin viime kädessä vastaa siitä, että kaikilla oppilailla on yhdenvertainen mahdollisuus osallistua toimintaan.

Lainsäädäntö tai edellä mainitut linjaukset eivät siis estä kouluja järjestämästä retkiä, leirikouluja vierailuja tai muita tapahtumia. Koulun ulkopuolella annettavalla opetuksella luodaan toimintakulttuuria, johon kuuluu vuorovaikutus ja yhteistyö ympäröivän yhteisön kanssa. Retkien ja vierailujen avulla voidaan myös monipuolistaa oppimisympäristöjä ja työtapoja sekä tarjota elämyksiä, jotka innostavat oppilaita osaamisen kehittämiseen. Oppilaiden aktiivisuutta ja oppimaan oppimista edistää se, että opiskelu tapahtuu autenttisissa ympäristöissä ja tilanteissa. Koulun ulkopuolella annettava opetus on myös omiaan lisäämään oppilaiden hyvinvointia ja osallistuvaa kansalaisuutta. Vuoden 2004 ja 2014 perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa korostetaan kaikkien näiden seikkojen tärkeyttä opetuksen toteuttamisessa. Nilakan yhtenäiskoulun vuosittaisen suunnitelman mukaan retki- ja kulttuurikohteita sisältyy vuosittain seuraavasti ja ne kustannetaan talousarviosta.

Syyslukukausi

*4.lk metsäretki (metsästysseura)
UO-oppilaitten retki Kuopioon*

Kevätlukukausi

*6. lk Yrityskylä Itä-Suomi -tapahtuma Kuopiossa tammikuussa 2016
KUVU- ja MUV-ryhmien kulttuuri-/materiaalihankintaretki Kuopioon
Eskari ja 2. luokka teatteriretki syksyllä tai keväällä
Eskareiden ja partiolaisten yhteinen yö-tai iltaretki*

1.lk kotiseutumuseo

3.lk kaupunkiretki

5.lk kotiseutumuseo

7.lk maakuntaretki

8.lk teatteriretki

Oppilaskunnan järjestämä uimahalli-/ keilahalli-/ lasketteluretki 7-9 – luokat (Huom ! Oppilaskunta ja TA varat)

Muut mahdolliset retket lähialueille

Lisäksi huoltajat ja talkootyöt tukevat huomattavalla osalla 6. lk leirikoulua ja 9. lk opinto/luokkaretkeä, joihin on varattu talousarviossa vain 5€/lapsi/yö.

Keväällä 2016 esi-1. luokka teki retken Rokualle ja se rahoitettiin kokonaan vanhempien talkootyöllä ja muilla ulkopuolisilla varoilla.

Lisätietoa: http://www.oph.fi/saadokset_ja_ohjeet/ohjeita_koulutuksen_jarjestamiseen/perusopetuksen_jarjestaminen/kouluretket_ja_leirikoulut (suomeksi)

Nettivaltuusto on käsitellyt asiaa ja toteaa seuraavaa:

”Koulun retket ovat hyvä asia, koska ne tuovat luokkahenkeä, mutta retkiä saisi kuitenkin olla enemmän esim.makkaranpaistoa lähellä olevalla laavulla ja sinne jotain kivoja pelejä. Oppilaskunnanretket ovat hyviä niitä ei saa lopettaa, koska ne ovat koulumme perinteitä ja kaikille varmasti jollain tavalla ikimuistoisia. Isompiin retkiin esim. 6lk leirikouluun tai 9lk luokkaretkeen voisi kuitenkin aloittaa rahankeruun aikaisemmin esim. Myyjäisiä voisi olla enemmän mm. Juhlapyhien aikoihin”

(Valm. sj VA, th JL)

Esitys:

Nilakan yhtenäiskoulussa retket järjestetään OPH 26.5.2016 linjauksen mukaisesti. Yrittäjäyyskasvatukseen ja yhteisöllisyyteen liittyen yhteistä varainkeruuta suositellaan. Kunnan osuudesta retkiin ja leirikouluihin päätetään talousarvioiden yhteydessä.

(Esitt. sj VA)

Päätös :

Esitys hyväksyttiin.
